

Львівська
Педагогічна
Спільнота

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**НОВЕ ТА ТРАДИЦІЙНЕ
У ДОСЛІДЖЕННЯХ СУЧАСНИХ
ПРЕДСТАВНИКІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ
ТА ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК**

24-25 березня 2017 р.

Львів

**Громадська організація
«Львівська педагогічна спільнота»**

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

**УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Нове та традиційне
у дослідженнях сучасних
представників психологічних
та педагогічних наук»**

24-25 березня 2017 р.

**Львів
2017**

НАПРЯМ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ОСВІТІ

**Гранкіна С. С., Польотова Н. П.,
Рисована Л. М., Шуба І. В.**
*асистенти кафедри медичної та біологічної фізики
і медичної інформатики*

Харківський національний медичний університет
м. Харків, Україна

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПОДОЛАННЯ КОНФЛІКТІВ

В Україні за роки незалежності в модернізації освіти досягнуто чимало вагомих результатів. Однак головним підсумком сьогодення є функціонуюча та самодостатня національна освітня система, що здебільшого зберегла кращі здобутки і традиції минулого та водночас накопичила потенціал модернізації в контексті європейської інтеграції. Створена база для формування нової системи освіти - відкритої, варіативної, духовно й культурно орієнтованої, толерантної, здатної забезпечити становлення громадянина й патріота, консолідувати суспільство на засадах пріоритету прав особистості, зменшення соціальної нерівності [1; 2].

За останні кілька років, як результат пробудження творчої ініціативи, почали інтенсивно розроблятися нові технології навчання студентів. У цих технологіях до студента усе частіше звертаються як до суб'єкта навчально-виховного процесу, як до особистості, яка прагне самовизначення і самореалізації.

На сьогоднішній день впровадження нових технологій в практику ВНЗ є актуальним і перспективним напрямом. Але їх розробка пов'язана з переосмисленням і переоцінкою буквально всіх педагогічних засобів, форм і методів навчання, педагогічного інструментарію, ціннісних орієнтацій, підходів і цільових установок, що вимагає всебічного вивчення цієї проблеми.

В даній роботі наведені результати проведеного комплексного дослідження, в яких обґрунтовуються вихідні положення розробки технології навчання студентів з опорою на їх суб'єктний досвід.

У структурі реального вузівського життя функціонує багато різноманітних закономірних зв'язків і стосунків, які лежать у різноповерхових системах і підсистемах. Головною характерною особливістю педагогічної діяльності є те, що в ній приймають участь конкретні люди: викладачі, студенти, співробітники, керівники, пов'язані прямо і опосередковано, найрізноманітнішими формальними і неформальними стосунками як між собою, так і з навколишнім соціальним середовищем, і з суспільством у цілому [2].

Нині студентський і викладацький колективи існують іноді як дві автономні, внутрішньо незалежні педагогічні системи, в кожній з яких складаються якісь власні корпоративні установки, цінності, традиції, тощо. Нерідко погляди на ці системи бувають прямо протилежні, що роз'єднує членів колективу і стає підставою для виникнення конфліктів.

Нажаль сучасна вища школа набула нерозв'язних суперечностей із сучасними вимогами динамізму, гуманізації, гуманітарного розвитку України та демократизації всіх соціальних структур. Її консерватизм та рутинність настільки спотворюють духовний процес становлення фахівця, що учасники його, а саме студенти й викладачі, не помічають цілком очевидні парадокси навчально-виховного процесу, не кажучи вже про те, щоб якимось реагувати на них.

Внутрішній світ кожної особистості настільки різноманітний, неповторний та унікальний, що не можна не зважати на цей факт, тим більше підганяти під якісь зовнішні програми та стандарти. Нерозумно створювати світ іншого за своїми правилами, вказувати як і що треба робити. Найбільша помилка тих, хто причетний до процесу навчання студентів, і полягає в прагненні підпорядкувати їх внутрішній світ якимось привнесеним зовні стандартам, що можна розцінити як насильство над особистістю [3].

У вищій школі таке намагання помилкове, тому, що особистість студента вже існує, його внутрішній світ живе повним життям. Ті програми й настанови, які надходять студентові ззовні, тобто від викладачів, завжди зустрічаються вже сформованими й, інколи, не приймаються без критичного їх переосмислення.

У тих випадках, коли у навчально-виховному процесі втрачається особистість, студент від самого початку, з етапів прогнозування, проектування, планування навчального процесу, стає його об'єктом. Роль «творця» віддається викладачеві, а не студенту. Але ж виконувати завдання доведеться студенту, який буде спиратися на свій суб'єктний досвід. Саме суб'єктний досвід робить усіх людей різними, засвідчує унікальність, неповторність кожної особистості.

За всіма наявними даними саме суб'єктивізм був зумовлений не тільки багатогранними інтересами, що виходили на різні галузі людської діяльності, й не тільки потужним творчим інтелектом, але також міцно й органічно засвоєннями загальнолюдськими цінностями, які, трансформуючись у мотиви, постійно спонукали їх до праці.

Багато внутрішніх програм поведінки під тиском обставин і наявного суб'єктного досвіду руйнується, заново створюється, знову не реалізується, а залишається лише мрією.

Міжособистісні стосунки, стосунки особистості й колективу, духовність і бездуховність цих взаємин закономірно зумовлюють характер спільної діяльності, її темп, результати.

За цих умов на особистість впливають не тільки суспільно значущі цінності, а й корпоративні. Вона не може бути захищеною від насильства й сваволі того чи іншого члена колективу, об'єднання, бути вільною у виборі засобів і способів самореалізації, що рано чи пізно призводить до виникнення конфліктів.

Запобігти конфлікту в студентському середовищі можна якщо створюються умови для реалізації культурного, наукового і морального потенціалу особистості студента і, відповідно, студентсько-викладацького колективу. Краще за все це здійснюється тільки в умовах балансу взаємних інтересів і взаємних захищеностей, взаємної поваги й вимогливості, рівних свобод на самовираження індивідуальності.

Традиційно складалося так, що викладач бачить і вивчає студента тільки через викладацький стіл: як студент відвідує заняття, відповідає, виконує завдання. Підходячи до студента із старих позицій і дивлячись на нього тільки через викладацький стіл, ми створюємо умови для виникнення конфліктів. При цьому причиною їх можуть бути дії як викладача, так і студента. Інша річ, що у педагога рівень досконалості, майстерності, наукові можливості значно більші, ніж у студента. Відбувається взаємодія двох суб'єктних досвідів, у результаті якої можуть і повинні збагачуватись обидва [3].

Особистісний підхід до студента змушує викладача розглядати будь-яку особистість людини, як поодиноке явище, що штучно виділене із загальної структури особистості або діяльності.

Навчання на особистісному рівні – це забезпечення суб'єктного сприйняття професійно-педагогічних впливів кожним студентом. Ці впливи матимуть сенс і цінність для особистості, якщо вони узгоджуються з її суб'єктним досвідом.

Особистісно орієнтоване навчання виходить із унікальності суб'єктного досвіду кожного студента як важливого джерела його діяльності.

Нова технологія навчання виходить з визнання особистості студента як головного ціннісного орієнтира ВНЗ. Студент є головною цінністю в житті університету. У нашому досвіді взаємин, незважаючи на те, що він багато в чому ще недосконалий, створюється абсолютно новий тип взаємин викладачів і студентів, порівняно з тим, що домінують у традиційному навчально-виховному процесі. Вони унеможливають появу конфліктів при навчанні студентів.

У новій технології сама професійна діяльність викладачів набуває, як і діяльність студента, якісно іншого характеру: центральною фігурою навчально-виховного процесу стає студент, а викладач його консультантом.

Таким чином, нова технологія з усією переконливістю доводить, що треба навчитися бачити у студентові особистість, розуміти всю складність і багатовимірність її структури, виявляти в ній спадкові, набуті й зрілі здібності та можливості, розрізняти багатозначність вчинків, ідей, різноманітність і палітру почуттів, емоцій, мотивів. Тільки за цих умов можна подолати конфлікти й створити ситуацію, коли викладач керуватиме процесом особистісно-професійного розвитку студента, буде контролювати цей процес і вносити відповідні орієнтири, поправки і корективи.

Особистісно-професійний розвиток передбачає установку на гуманістичні цінності, впровадження сучасних педагогічних технологій, уміння бачити альтернативні способи розв'язання конфліктів, прогнозування впливу на студентів, постійне оновлення змісту педагогічної освіти, вміння долати стереотипи в роботі, критичність мислення тощо. Для досягнення неперервності особистісно-професійного розвитку потрібна система педагогічної підтримки, яка охоплює систематичну діагностику й самодіагностику змін студентів при навчанні в університеті.

Список літератури:

- Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні [за заг. ред. В.Г. Кременя]. - К.: Пед. думка, 2011. - 304 с.
2. Біла книга національної освіти України [за заг. ред. акад]. В.Г. Кременя; НАПН України. - К. : Інформаційні системи, 2010. - 342 с.
  - 3 Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І. Сучасні педагогічні технології в підготовці вчителів : навчальний посібник. - Харків : Колегіум. 2008. - 344 с.